

Свој дан
Ансамбл је
обележио
свечаним
концертом

ИСХОДИШТЕ СРПСКЕ МУЗИКЕ

Снимио Г. СТАНКОВИЋ

Уметнички ансамбл "Станислав Бинички" формиран је 26. септембра 1899, наредбом Краља Александра I Обреновића, као први симфонијски "Београдски војни оркестар". То је први организовани облик музичког стваралаштва у Србији, из којег су, неколико деценија касније, настали оркестри београдске опере и филхармоније. Све што се у том периоду, и знатно касније, дешавало унутар Ансамбла, може се сматрати исходиштем српске музике.

Кoliko су војна музика и музичари утицали на развој укупног музичког стваралаштва у Србији, говори и податак да су управо војни музичари били најзначајнија имена са краја 19. и почетка 20. века. Из редова војне музике поникла је плејада музичара, који су својим стваралаштвом превазишли не само војне већ и националне оквире, остављајући у наслеђе дела изузетне вредности. Станислав Бинички, један од великана наше музичке културе, композитор, војни капелник, утемељивач и организатор музичког живота у Србији, аутор прве српске опере "На уранку" и надахнутог "Марша на Дрини", постао је 1899. године диригент првог симфонијског "Београдског војног оркестра", претече данашњег Уметничког ансамбла Војске, који носи његово име. Тим више су корени војне музике у Србији дубоки, постојани и вредни поштовања.

У току дуге традиције постојања, која временски задире у три века, Ансамбл је мењао назив, организационе форме и структуру, али је програмски и уметнички опстајао и остајао доследан намени и мисији: да буде главни носилац музичког живота у Војсци, да ради на неговању, подстицању и ширењу музичког стваралаштва које изражава и оплемењује културне, родољубиве и војничке традиције нашег народа и да афирмише културни живот и уметничко стваралаштво у Војсци.

ПРЕСТРОЈАВАЊЕ

На око 7.500 разноврсних музичких програма (у просеку више од једног концерта недељно), пред више од 5.000.000 посетилаца, Ансамбл је преносио славу музичког блага широм наше земље и већине европских земаља, и дао велики допринос у обликовању кадра, репертоара, па и укуса публике.

Ансамбл је преживео историјске смене у друштву, држави и Војсци, немире, буне, ратове, кризе и прекретнице, свакојака тешка и мање тешка времена, опстајући као један од првих симбола за уметничку креативност и лепоту.

"Као један од најугледнијих музичких колектива, Уметнички ансамбл Станислав Бинички својим постојањем, доприносом развоју музичког стваралаштва и укупним

уметничким дOMETИМА, обезбедио је трајно место у уметничком и музичком животу наше земље и њене Војске – забележено је у информацији за новинаре поводом обележавања годишњице. Јер 107 година постојања се, свакако, може назвати традицијом, а све што се у том периоду дешавало унутар Ансамбла – исходистем српске музике.

У време велике реформе Војске, током које она броји све мање и мање људи, поставило се и питање реорганизовања њене музичке службе. Није реч о опстанку војне музике, већ о облику и улози ове делатности у битно промењеним околностима.

Како процес преиспитивања и трагања за најбољим решењем још траје, Дан Уметничког ансамбла био је повод да чујемо какве одговоре његови челни људи нуде на ова тешка, али незаобилазна питања.

Специјалиста музичке уметности, капетан прве класе Александар Хранисављевић, руководилац ревијског оркестра Уметничког ансамбла:

– Када говоримо о професији војних музичара, чињеница је да је током последњих година дошло да значајног осипања кадра. Различити су разлози за то: ратови, пензионисања, одласци из Војске... Некако је логично уследила концентрација војних музичара у велике градове. Нема више војних оркестара у Новом Саду, Ужицу, Приштини, Крагујевцу... Музичка служба у овом тренутку обухвата Уметнички ансамбл, Репрезентативни оркестар гарде, Војни оркестар Војног округа Ниш... Читав Уметнички ансамбл сада броји онолико људи колико је некада било само у његовом хору. Фактички је сведен на половину. Неоспорно је да је то нека доња граница бројности, која још увек подразумева квалитет, који нам је веома важан. Уз то, већина људи из састава Ансамбла је са вишом и високом стручном спремом. Ново време је донело и неке своје захтеве, који нас налажу да се престојемо у ходу. Чека нас значајнији излазак у област тржишног пословања, неопходни су и неки нови аранжмани, популарније песме, за које и даље треба задржати одговарајући извођачки ниво. Класична музика је битан део нашег сталног репертоара, али не и првенствени. Мораћемо поново да одредимо нашу циљну групу и да јој приближимо програм. Источни, северни и централни део Србије нису на прави начин "покривени" квалитетним музичким догађајима. То је простор о коме све више мислимо и који је свакако битан део наше нове оријентације. Све то подразумева турнеје, гостовања по градовима у унутрашњости. У тим истим градовима нашло би се начина да један концерт буде бесплатан за припаднике Војске, а други комерцијалан – за локално становништво.

Дуго се говори о формирању Музичког центра унутар Војске. Он би знатно олакшао и конкретну реализацију тих нових пројеката. У току су разматрања о судбини Уметничког ансамбла. Мислим да је веома важно консултовати струку када се одређује број људи који ће остати у оркестру или хору, јер је наш посао специфичан у односу на војну средину. Оркестар без одређеног броја људи не може да изведе свој програм, хор такође. Током разговора вођених са надлежним инстанцама дошли смо и до конкретног броја људи који би чинили војни музички центар, а при том задовољили и све протоколарне обавезе. Да то није велики број пример су и двоструко мање државе које имају до сто, чак и нешто више од сто војних музичара, попут Хрватске. Македонија има више од педесет војних музичара, Словеначки дувачки оркестар броји око сто чланова... Београд би, настојећи да буде регионални центар, морао да води рачуна и о таквим бројкама.

СА КУЛТУРОМ СВЕ ПОЧИЊЕ...

Диригент мешовитог хора Уметничког ансамбла мр Милован Панчић:

– Увек се чинило да о традицији овог ансамбла није потребно говорити, али изгледа да треба. Каква је тежина певане речи? То се не зна довољно. Не знам ни да ли је довољно позната чињеница да је ово једини ансамбл на свету који је толико мобилан, да у року од 24 сата било где у овој држави може да изведе бар пет програма, почевши од војничких песама, корачница, духовне

музике, вавртине, вавртине, симфонијске музике до вокално-инструменталних дела. Целокупна музичка литература, која постоји од ренесансе до данас, може за само 24 сата бити на нашем програму – било где и у било које време. Такав ансамбл не постоји. У она ранија времена, од Ђевђелије па до Триглава, Ансамбл је преносио и музиком узносио добар глас о Војсци. Не постоји бољи начин да се неко представи, него што је то посредовањем културе, уметности, музике. А при том је музика универзални језик. Обишли смо читаву Европу, скоро да нема земље у којој нисмо били. И сви су знали ко смо и одакле долазимо. Никита Михалков је снимио сјајног "Сибирског берберина" – са сценом у којој син руског официра, сада у америчкој армији, трчи под маском извикујући Моцартово име. Та симболика није случајно изабрана. Управо тај мултурни контекст који човек има и те како одређује његов систем вредности. Зар то није веома важно и за будуће офицере? Зар није важно не само да знају за Моцарта, већ и да га препознају, а где су сви остали велики наши и страни композитори... Први сусрет са хором, озбиљном музиком, инструментом, многи млади људи су доживели тек у Војсци. Питање образовања, културе потпуно је заостављено и на ширем друштвеном плану. Нажалост, заборавља се да са културом све почиње, и све се завршава. Враћамо се традицијама Српске војске, надам се и профили и нивоу образовања српског официра тог времена. У Америци настава почиње певањем химне, сада ће то, колико чујем и Хрвати да уведу, а на спортским стадионима код нас већина људи не зна текст наше химне. Скоро смо је извели на Тргу испред Скупштине поводом промоције младих официра. Београд је био одушевљен.

... И СВЕ ЗАВРШАВА

Диригент ревијског оркестра мр Павле Медаковић:

– Веома је важно знати и колики је значај пропагандне улоге Уметничког ансамбла за нашу војску и Министарство. Тај веома суптилан, али моћан начин којим музика војних музичара боји утисак о читавој Војсци. Ми смо изузетно интелигентан и инвентиван народ. Шта не ваља? То што нас одређена искуства из прошлости ничему нису научила. Паметни народи не понављају своје грешке. Ако имамо искуство са периодом санкција и ратом који смо преживели, људи који воде државу морају бити свесни чињенице да смо ми херметизам блокаде и изолације пробијали само уметношћу и спортом. Универзалне вредности увек крче свој пут. Волео бих да челни људи препознају да у Ансамблу имају сјајног амбасадора културе државе и њене војске. У оквиру међувојне размене са Аустријом ми смо 1991. године имали такав концерт у Грацу, који су Аустријанци, а они бар знају шта је музика, испратили овацијама. Са овим Ансамблом Зубин Мехта је имао свој први диригентски концерт, овим је ансамблом дириговао и Чернушенко... Читава та прича о традицији, 107 година трајања, није жал за прошлим временима, већ покретач за нека времена која долазе. Иза нас су тешка времена, преживели смо их некако, надам се да ће ново време схватити колико ћемо му тек требати. Наравно, питање наше попуњености не може да се гледава у процентиима. Уколико немам једног човека који је предвиђен партитуром, ја нећу моћи да је изведем. На концерту нико не може родити две ствари истовремено. Питање наше попуњености би требало да се одреди критеријумом који је струка задала. Све остало није добро. Морамо да знамо шта хоћемо. Дobar, квалитетан гардијски дувачки оркестар мора да броји 60 људи, а не 20. То је важно знати и да се не би дешавали протоколарни проблеми. Зато је потребно имати само један дувачки оркестар унутар Војске, али да ваља. Идеја о формирању музичког центра је изузетно добра, и то због више разлога. То је управо суштинска реорганизација читаве музичке службе, која је заправо смањује, али јој повећава употребну вредност.

Осим дувачког оркестра, који својим изгледом и квалитетом музичирања представља и државу и Војску, унутар центра био би и мали симфонијски оркестар. Ако је Бинички пре 107 година имао 34 човека, ваљда ћемо ми данас моћи да задржимо 36 људи. Са хором је већ направљен највећи компромис који музика допушта. Уз мали естрадни оркестар који иде из симфонијског – ми ћемо имати све што је потребно. Надам се и разумевање, од које све зависи.

Драгана МАРКОВИЋ